

[Kolbjørn.]

valgsarbejde må være en alvorlig prøvelse af, hvorvidt de enkelte udgiftsposter er nødvendige og rimelige. Således må det altid være, men ganske særlig i en tid, hvor skatterne er kommet særdeles højt op. Jeg tror dog, man må gøre sig klart, at virkelig vidtrækkende nedsættelser af statens samlede udgifter vanskelig kan ventes, medmindre man enten vil anfægte vor sociale lovgivning, ændre de gældende tjenestemandsbestemmelser eller anse det for muligt under den forhåndenværende verdenssituation at ændre den iværksatte opbygning af vort forsvaret. I denne henseende bygger jeg bl. a. på de erfaringer, vi gjorde under den foregående regering.

Som bekendt blev det under kampagnen forud for folketingsvalget 1950 fra partiet venstres side stillet befolkningen i udsigt, at der var mulighed for meget betydelige besparelser på statens budget. F. eks. erklærede det i en agitationstryksag, „Venstrebladet“, som uddeltes i København dagen før valget, at det var muligt årligt at spare 600 mill. kr. på finansloven. Denne agitationspåstand blev imidlertid kraftigt dementeret af virkeligheden. Det nedsatte spareudvalg gennemgik i ikke mindre end 113 møder i samarbejde med administrationens ledende tjenestemænd alle sider af statens økonomiske virksomhed omhyggeligt. På basis af udvalgets drøftelser stillede ministeriet Eriksen-Kraft ved finanslovens behandling i marts 1952 forslag om en række besparelser og indtægtsforøgelser på tilsammen 28,2 mill. kr., altså et beløb langt fra valgkampens 600 millioner, som havde vist sig at være et fata morgana. Umiddelbart før afslutningen af spareudvalgets arbejde foreslog det ærede medlem hr. Jensen-Broby, at det skulle pålægges de enkelte ministerier at nedskære samtlige ikke lovbundne bevilgninger med 10 pct. Da denne tanke blev forelagt ministeriet, blev den imidlertid afvist som urealisabel af samtlige venstre- og konservative ministre i skrivelser, der findes optrykt som bilag til sparekommissionens betænkning. Måske var dette arbejde under den forrige regering ganske nyttigt.

Historien om de 600 mill. kr.s besparelse, der blev til 28, hvoraf en del iøvrigt er ophævet, kan fortælle os, at man ikke i almindelighed kan foretage dybe indsnit

i statens udgifter uden at fremkalde vidtgående følger, ofte ubehagelige for og uønskede af de samme borgere, som kraftigt har fordret nedskæring. Iøvrigt har man jo på dette område rig lejlighed til at iagttage en mærkelig personlighedsspaltning; gang på gang er man vidne til, at personer eller presseorganer, der i almindelighed fordrer nedsættelse af de offentlige udgifter, harmfuldt protesterer mod statens karrige ydelser på områder, hvor de er specielt interesserede.

Jeg har gjort disse bemærkninger om besparelsesmuligheder i almindelighed, ingenlunde fordi vi ser overfladisk på udgifterne — tværtimod — men fordi jeg tror, en realistisk vurdering både alle bedst. Problemerne klares ikke ved fede overskrifter om den umættelige statskasse og lignende.

Det kan måske siges, at disse almindelige betragtninger ikke gælder forsvarsudgifterne. Disse udgør som fremhævet i den højtærede finansministers forelæggelsestale endnu en overordentlig stor del af statens budget; de er et talmæssigt udtryk for virkningerne af den spænding i verden, vi i dag oplever, i stedet for det virkelige samarbejde indenfor De Forenede Nationer, vi drømte om ved denne organisations dannelse i 1945. De allerfleste vil beklage omfanget af sådanne forsvarsudgifter, der jo er høje i forhold til, hvad vi har været vant til her i landet; men få tør benægte deres uundgåelighed, sålænge en afspænding ikke er opnået.

Jeg understreger iøvrigt de i finansministerens forelæggelsestale indeholdte oplysninger, hvorefter den samlede skatteudskrivning her i landet siden årene før krigen ikke er steget væsentligt stærkere end indkomsterne som helhed. Den højtærede minister gjorde op, at de samlede offentlige udgifter til drift og anlæg i dag udgør mellem 22 og 23 pct. af nationalindtægten mod 18 pct. i de sidste år før krigen, og påviste, at stigningen falder på årene 1950—53. Men naturligvis irriteres mange af os af skattebyrden, utvivlsomt også flere end tidligere. En af årsagerne hertil er en udbredt følelse af, at skattetrykket ikke er ensartet fordelt. Lønmodtagere, der beskattes af deres indkomst til sidste hvid, forarges ofte over den levefod, andre kan tillade sig i forhold til deres opgivne indtægter, og samtidig synes mange forhold